

משה חיים פלח

1.....בדינא דצריך לברר בספק ספיקא

4.....בגדר דינא דסילוק לא בעי קנין

6.....בענין ברכות מעכבות

9.....בדין בר זביחה

בדינא דצריך לברר בספק ספיקא

וכדאמרינן בגמ', ולהכי הולרך לפרש דמתוך שיצא לבית דין יתזרר הדצר דינא קול ויצואו עדים [והוסיפו האחרו' דס"ל לרש"י דאף דבספק ספיקא אזלינן לקולא מ"מ היכא דאיכא לצרורי מצררינן, וכעין דמלינו דצברי הרי"ף והראשונים צפ"ק דחולין (ג ז) וצ"ד לגבי רוב, דהיכא דאיכא לצרורי מצררינן ולא סמכינן ארובא, וצפרע להבך שיטות דהיתרא דספק ספיקא הוי מדין רוב ממש, אלא דהכא גרע דאי"ז ודאי דאיכא לצרורי דשמא לא יצואו עדים ואכמ"ל].

אלא דתמכו תוס' מדאמרינן בגמרא אמר רביי אף חנן נמי תנינא

בתולה נשאת ליום הרביעי וחלמנה ליום החמישי שפעמים בשבת צתי דינין יושצין צעיירות ציום השני וציום החמישי שאם היה לו טענת צתולים היה משכים לבית דין, ופירש רש"י וז"ל לכך תקנו שתנשא צרביעי שאם היה לו טענת צתולים ישכים לצ"ד צטוד כעסו עליו ואם יש שכות צינתים יש לחוש שמא יתפייס ותתקרר דעתו ויקיימנה ושמא היא זינתה תחתיו ונאסרה עליו כדילפינן מוגסתרה והיא נעמאה ומתוך שיצא לבית דין יתזרר הדצר כשילא הקול שמא יצואו עדים עכ"ל, וציארו תוס' והראשונים דהוקשה לרש"י דהא איכא ספק ספיקא דשמא צאונס ושמא לאו תחתיו

דהאומר פתח פתוח מלאתי נאמן
 לאוסרה עליו בתולה נשאת כו' מאי לאו
 דקטעין פתח פתוח ולפירש"י מאי ראיב
 הא אף על גב דאינו נאמן מכל מקום
 ישכים לבית דין שמתוך כך ילא הקול
 ויבואו עדים ויתצרר הדבר יעו"ש.

ויעוין בר"ן דתירץ וז"ל ולי נראין דברי
 רש"י ז"ל עיקר דאנן בגמרא
 הכי קאמרינן בשלמא אי מהימן לומר
 פתח פתוח מלאתי ונפקא מינה דהני
 תרתי נשי דלית זבו אלא חד ספיקא
 מתסרי היינו דתקון רבנן בכל הנשים
 שלא ינשאו אלא בד' משום דכיון
 דמהימנין ליה קים לן דודאי זינתה
 וכיון שכן איתרעאי ועלייהו
 דב"ד רמי למיקס עלה דמילתא
 אי תחתיו אי אין תחתיו, ואף על גב
 דכי לא משכחי סהדותא במלתא שריא
 לבעלה משום תרי ספיקי אפילו הכי
 כיון דאיתרעאי עלייהו רמי למיקס
 אקושטא דמילתא שמא יתצרר הדבר
 ויבואו עדים, אבל אם איתא דלא מהימן
 כי אתא קמן לא שקלינן וערינן במילתא
 כלל דאדרבה משתקינן ליה שלא להוסיף
 לעז עליה כו', והנה בלשון הר"ן נראה
 דהא דבעינן למיקס עלה דמילתא לא
 הוי חיוב על הבעל, דזוה שפיר סמכינן
 על ספק ספיקא ואין לריך לצרר [ויתכן

דהיינו משום דאינו ודאי דיתצרר] אלא
 הוי דין על הצית דין, דרמי עלייהו
 למיקס עלה דמילתא, ולריך ביאור גדר
 הדברים, ואמאי מוטל על הב"ד לצרר
 עפי מעל הבעל עלמו.

ויתכן לדון, דהנה איכא מ"ד (יבמות קיד
 א) דקטן אוכל נבילות בית דין
 מלווין להפרישו, וחזינן לכאורה דחיוב
 הב"ד לאפרושי מאיסורא לא הוי מחמת
 עבירת הגזרה גרידא, אלא מחמת עלם
 סיבת האיסור, ולהכי אף בקטן
 דפשוטו איכו עלמו אינו מוזכר וליכא
 עבירת הגזרה כלל, מ"מ הצית דין
 מלווין להפרישו מחמת עלם סיבת
 האיסור והחפלא דאיסורא [ואף למ"ד
 דאין בית דין מלווין להפרישו י"ל דמודה
 בעיקר הדבר].

ומעתה יש לדון, דהיתרא דספק
 ספיקא ל"ש אלא לענין עלם
 חזכרת האיסור, דזוה כל היכא דהוי
 ספק ספיקא אין הגזרה מחוייב לחשוש
 לצד האיסור [וצפרט למה דלידדו בגדר
 היתרא דספק ספיקא, דל"ה מדין רוב
 או משום דהוי ספיקא דרבנן כשיעת
 הרמב"ם, אלא דכיון דהוי ספק כרחוק
 צהך ספק לא נאמר דין ספיקא
 דאורייתא לחומרא, והך נד ספק אינו

מחייב את הגזרע לחוש ללד האיסור, ויש לומר דהיינו דוקא לענין אזכרת הגזרע] אך לענין כך דינא דמוטל על הצית לאפרושי מאיסורא, דהוא מחמת עאם סיבת האיסור והחפלא דאיסורא, י"ל דל"ש היתרא דספק ספיקא, אלא כל דאיכא לז דשמא איכא הכא חפלא דאיסורא, מוטל על הצ"ד לאפרושי מאיסורא [ואין להקשות דמ"מ כלפי כך

דין עלמו, דמוטל על הצית דין לאפרושי מאיסורא, נימא היתרא דספק ספיקא, דהרי ללד דכלפי שמיא גליא דמותרת היא לא רמי עלייהו לאפרושי מאיסורא, די ש לומר דלענין חיוב הצ"ד לאפרושי מאיסורא, עאם לז הספק שמא יש כאן איסור מחייב את הצ"ד, דעל הצית דין מוטל לוודא דליכא עוצרי עצירה צישראל].

בגדר דינא דסילוק לא בעי קנין

מעשה קנין יש המצארים דחינו משום גמירות דעת [וביאר דמהאי טעמא דמקום דגמר ומקני לא צעינן קנין כדאיתא לקמן (ק"ג) עמדו וקידשו קנו הן הן הדצרים הנקנים באמירה כו' דצבהיא הנאה דקמיחתי אהדדי גמרי ומקני להדדי וכן אשכחנא כ"ד, הרי דצמקום דליכא חסרון גמירות דעת מהני אף בלא מעשה קנין, אמנס האחרו' נחלקו אי מהני התם מדאורייתא או דאינו אלא תקנתא דרבנן].

אולם יתכן לבאר עוד, דהנה יש לחקור בכל מקח האם הוי עשייה בין הקונה למקנה, או דהוי עשייה דצבר הנקנה [ונתבאר בזה דמקו"ח] ואי נימא דתרוויכו איתנייבו, יש לומר דלענין העשייה בין שני צעלי הדצרים אכן סגי צדיבור צעלמא, דלהך עשייה סגי צדין דעת ולא צעינן מעשה, אלא הא דצכל מקח צעינן מעשה קנין היינו משום דהוי נמי עשייה דצבר הנקנה, ולעשייה צחפלא צעינן מעשה, ומש"ה צעינן מעשה קנין [והא דמלינו לקמן

הכותב לחשתו דין ודצרים אין לי צנכסיך הרי זה אוכל פירות צחייה ואם מתה יורשה אם כן למה כתב לה דין ודצרים אין לי צנכסיך שאם מכרה ונתנה קיים כו' תני רבי חייה האומר לאשתו כו', ופירש רש"י ולא תני כותב דאשמועינן דצאמירה צעלמא נמי סליק נפשיה בלא שום קנין וכתיבה, ומצואר דסילוק לא צעי קנין אלא סגי באמירה צעלמא, ויש לעיין דמאי שנא ממקח וממכר וכיו"צ דצעינן מעשה קנין דוקא.

והנה כתב הרמב"ם ריש הלכות מכירה (פ"ה ה"ה) וז"ל המקח אינו נקנה דצצרים ואפילו העידו עליהם עדים, כיצד בית זה אני מוכר לך יין זה אני מוכר לך עבד זה אני מוכר לך ופסקו הדמים ורלה הלוקח ואמר קניתי ורלה המוכר ואמר מכרתי ואמרו לעדים הוו עלינו עדים שמכר זה ושלקח זה, הרי זה אינו כלום וכאילו לא היו ציניהם דצרים מעולם וכן צנותן מתנה ומקבלה עכ"ל, ומצואר דצאמת ס"ד דהמקח נקנה דצצרים, וצטעמא דמילתא דצעינן

והנה לענין הקדש ותרומה מלינו נמי
 דסגי צדיצור בעלמא, ואף דהוי
 עשייה צגוף החפלא, אולם הרי גצי
 הקדש תנן צקידושין (כה ז) דאמירתו
 לגצוה כמסירתו להדיוע, ויעוין בתוס'
 ציצמות (נג ח) דמצואר דאף בתרומה
 אמרי' אמירתו לגצוה כמסירתו
 להדיוע, הרי דאמירה דהקדש ותרומה
 חשיצא כמעשה.

וצכ"ד דצההיא הגאה גמרי ומקני,
 יעוין צריעצ"ח (צ"מ טז ח) ועוד דהגאה
 צכל דוכתא חשיצא ככסף ומכני מדין
 קנין כסף ואכמ"ל.

ומעתה יש לצאר הא דסילוק לא בעי
 קנין וסגי צאמירה בעלמא,
 דכיון דצסילוק ליכא חפלא בעין, אלא
 מסתלק מזכות בעלמא, ליכא צזה
 עשייה צחפלא, ומש"ה סגי צזה
 צאמירה בעלמא ולא בעינן קנין.

בענין ברכות מעכבות

וכו' עד דאמר יהושע כל עצה שישחוט שחיטה שאינה בגונה צין צבהמה או חיב או עוף פגול הוא לא יאכל ולא ישחוט עד שיפנה אל הקדש למקום תפלה, ואם ישחוט בלא ברכה פגול הוא ואם ישחוט ערום פגול ואם שכור פגול ואם שחט ולא היה עליו סודר [פי' על ראשו] פגול כו' עכ"ל, והדברים לריכוס ביאור ויעוין צראשונים^ה [ויעוין בהלכות גדולות (סי' ס' עמ' תרי"א) שכתב וז"ל ומן קמי דשחית לריך לצרכי על השחיטה והדר מישחט, וצחח דלא צריך ואישתלי ושחט שרי למיכל מהביא חיותא דשחט, ואי צמזיד עציד, צחח קאים צאיסורא וצישרא שרי צאכילה עכ"ל ואתי לאפוקי מדצרי אלדד הדני].

והנה לכאורה מצוה צדצרי דס"ל דצרכות מעכבות, ולהכי אם

הכל שוחטין ושחיטתן כשרה כו' וכתבו תוס' כתוב בהלכות ארץ ישראל דנשים לא ישחטו מפני שדעתן קלות ואין נראה דאפילו צמוקדשין שוחטות לכתחלה כו' [ויעוין צשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (דפוס פראג סי' קג) שכתב וז"ל ועל שחיטת נשים אם יכולות כבר משמע צצחים (לא צ) שהשחיטה כשרה צנשים ואפי' לכתחלה כדמשמע התם ומה שמציאים מהלכות א"י, הרוליס לחדש והשמחים ללא דבר כתצובו עכ"ל] ויעוין צרא"ש (ס"צ) שהציא עוד צשם דאם שחט ולא צירך שחיטתו פסולה, וז"ל המרדכי (ריש מכילתין) כתב רצינו צרוך ראיתי כתוב בהלכות שחיטה שהציא רצי אלדד צן מחלי הצא מעשרת השצטים אמר יהושע מפי משה מפי הגבורה כל הזוצח לה' ואינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו

^א **ויעוין** בהגהות חשק שלמה (על המרדכי) שהציא מס' האגור דנראה דכל הנך חומרות הן שהביג צקדשים וכדמשמע מלשונו שכתב כל הזוצח לאלהים יחרס צלתי לה' לצדו יעו"ש, אולם מלצד דלא משמע כן מדצרי, יעוין בהלכות אלדד דהני שסיים וז"ל לפיכך יהיה יודע היאך יצרך על השחיטה ואם לאו עליו הכתוב אומר זוצח לאלהים יחרס, ואם אתה אומר צלתי לה' לצדו לקרבן הוא, ואפילו לאכילה לישראל לה' הוא עכ"ל, הרי מצוה להדיא צדצרי דקאי אף צשוחע לאכילה לישראל.

והא דאילס וערוס שתרמו תרומתן תרומה יש לחלק בין תרומה לשחיטה וכדיתבאר.

דהנה יש לחקור האם הפרשת התרומה תלויה בקיום המלוה, והנה תנן בתרומות (פ"ג מ"ט) תרומת העובד כוכבים מדמעת וחייבים עליה חומש ור' שמעון פוטר, וחזינן דעכו"ס נמי תרומתו תרומה [ומדאורייתא וכמבואר בקידושין (מא ז)] אע"ג דאינו מלוה, ולכאורה חזינן דהפרשת התרומה לא תליא בקיום המלוה דתרומה, ומעתה יש לומר דצחמת היכא דהפריש תרומה בלא ברכה לא קיים המלוה, אלא דמ"מ חלה התרומה [אלא דמדצרי התום' הרא"ש דאילו היתה צרכת התרומה דאורייתא הויה מעכצת בהפרשה, משמע לכאורה דקיום המלוה מעכצ בהפרשה, והא דעכו"ס שתרם תרומתו תרומה י"ל דהוי עכ"פ כאינו מלוה ועושה, וצפרט צמלוה דתרומה דיסוד המלוה בחפלא, אך אין לומר דאי צרכת התרומה הויה דאורייתא הויה חלק מסדר ההפרשה ול"ה צרכת המלוות בעלמא, דהרי הרא"ש סיים דכל הא דצרכות אינן מעכצות בעלמא אינו אלא משום דהויין מדרבנן].

שחט ולא צירך שחיטתו פסולה [אלא דממילא הוסיף דאף בשחט ערוס או בלא סודר וכו' נמי שחיטתו פסולה, ומשום דהמצרך כנגד הערוה לא ילא ידי חובתו וס"ל דאף המצרך בגילוי ראש לא ילא ידי חובתו [ויעוין צפוסקים (אר"ח סי' צ' וסי' ה')] אלא דלריך ביאור לכאורה דהא תנן בתרומות (פ"א מ"ו) חמשה לא יתרמו ואם תרמו תרומתן תרומה האלס והשכור והערוס והסומא ובעל קרי לא יתרמו ואם תרמו תרומתן תרומה, הרי מבואר להדיא דצרכה אינה מעכצת דיעבד, וצרפ"צ דצרכות (יג א) תנן הוה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו ילא, ואמרינן צירושלמי (שם ה"א) ח"ר צא זאת אומרת שאין הצרכות מעכצות, והוצא בתום' וצראשונים שם.

אולם הנה יעוין בתום' הרא"ש (צרכות טו א) שכתב וז"ל אי הויה צרכת תרומה דאורייתא משמע דתרומתו אינה תרומה דהצרכה מעכצת בהפרשה, אף על גב דצרכות אינן מעכצות היינו משום דהויין מדרבנן אצל אי הויין דאורייתא מעכצות ולא הויה הפרשה עכ"ל יעוין שם, ויש לדון דס"ל להלכות ארץ ישראל דאף צרכות דרבנן מעכצות בקיום המלוה מדרבנן,

בצרכות קריאת שמע, דהא נחלקו
 הראשונים (ברכות יא ב ובכ"ד) אי צרכות
 קריאת שמע הוי צרכת המלוות, ושיעת
 הרשב"א (שם ובתשו"ס' מז וס' שיט) דצרכת
 קריאת שמע ל"ה צרכת המלוות, ולפ"ז
 יש לומר דוקא צרכות קריאת שמע
 אינן מעכבות, אך צרכות המלוות י"ל
 דשפיר מעכבי, ועוד דצירושלמי שם
 נראה דאיכא פלוגתא בזה ואיכא מאן
 דדחי התם דצרכות מעכבות [ויעור"ש
 צמפרשי הירושלמי] ויעוין עוד
 צירושלמי (פ"ק דצרכות ה"ה ע ב) [ויעוין
 צריטצ"א (ברכות יג א)].

אולם לענין שחיטה, יש מקום לדון
 דקיום המלוה מעכב בהכשר
 השחיטה, והרי חזינן דעכו"ס שתרם
 תרומתו תרומה, אע"ג דאינו מלווה
 במלוה דתרומה, ואילו עכו"ס ששחט
 אין שחיטתו שחיטה משום דלא הוי צר
 זביחה, וכיון דס"ל דצרכות מעכבות
 צקיום המלוה והשוחט בלא צרכה לא
 קיים המלוה, מהאי טעמא אין שחיטתו
 שחיטה [אלא דמ"מ אינו אלא מדרבנן].

והא דאמר' צירושלמי דאין הצרכות
 מעכבות, יל"ד דהיינו דוקא

בדין בר זביחה

הכל שוחטין ושחיטתן כשרה חוץ מחרש שוטה וקטן שמא יקלקלו את שחיטתן וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה, והנה שיעת הטור דקטן מומחה היודע לאמן ידיו ויודע הלכות שחיטה שחיטתו כשירה צדיעצד אף צאין אחרים עומדים על גביו, אך דעת האר"ז (הוצא בהג"א) דפסול אף צדיעצד וכ"פ הרמ"א (פ"א ס"ה) ויעוין צש"ך (סקכ"ז) שכתב וז"ל העטם כתבו הרא"ה צדק הבית והג"א ומהרש"ל

שם משום דאין נאמנות לקטן ללא כמו שדחק צעמרת זהב צטעס דכיון שעדיין לא הגיע לחובת שחיטה מן התורה אין שחיטתו שחיטה דכתיב וזבחת שפירושו מי שהוא מלווה כו' כמו שיתבאר צסי צ' עכ"ל דזכו תימא דצסי צ' עוצד כוכבים אינו מלווה על השחיטה כלל אצל ודאי דקטן מלווה שהרי אסור לו לאכול בלא שחיטה וגם משכחת לפעמים דשחיטתו כשרה עכ"ל², ולדברי הלבוש הא דמהני באחרים עומדים על גביו,

2 והנה ז"ל הלבוש לפנינו קטן שלא הגיע לי"ג שנים ויום אחד ויודע לאמן ידיו, אף על פי שהוא צקי ויודע הלכות שחיטה לא ישחוט לכתחלה צינו לצין עלמו, שסתם מעשיו מקולקלים, ואם שחט שחיטתו כשירה כיון שהוא צקי. ויש אומרים שהיא פסולה אף על פי שיודע הלכות שחיטה, עד שיבא צר מלווה דהיינו צן י"ג שנים ויום אחד, שכיון שעדיין לא הגיע לחובת שחיטה מן התורה לא נסמוך עליו לכתחילה, ואם גדול עומד על גביו ישחוט אפילו לכתחלה כיון שיודע לאמן את ידיו, ואפילו אם אינו צקי בהלכות שחיטה דעל דעת הגדול שהוא מלווה הוא שחט עכ"ל, ולא נזכר להדיא בלשונו דהוא מדין צר זביחה, ומלשונו "כיון שעדיין לא הגיע לחובת שחיטה מן התורה לא נסמוך עליו" משמע לכאורה דאיכו נמי אתה עלה משום חסרון נאמנות, אלא דביאר דבעטם דאינו נאמן משום דאיכו מוזכר על דבר זה ואכמ"ל ולשונו "לא נסמוך עליו לכתחילה" צ"צ דהא השתא קאי להך שיעת דשחיטתו פסולה אף צדיעצד ומה שסיים צמוסגר דעל דעת הגדול שהוא מלווה הוא שחט, יתכן דאינו מדברי הלבוש.

ויצוין בלבוש לקמן שם (פ"א ס"ה) שכתב וז"ל שחיטת נכרי נבילה ואפילו הוא קטן ואפילו אינו עוצד ע"ז כגון גר תושב ואפילו ידעין צו שיודע הלכות שחיטה או אחרים עומדים על גביו שחיטתו נבילה, משום דכתיב (דברים יב, כא) וזבחת ואכלת מה שאתה זוכה אתה אוכל, כלומר מי שהוא מלווה על השחיטה אכול מזבחו לאפוקי גוי שאינו מלווה על השחיטה אל תאכל מזבחו כו' עכ"ל, ויתכן דהש"ך פירש כוונת הלבוש הכא ואפילו קטן היינו דאפילו ישראל קטן הוי בכלל כך פסול דלאו צר זביחה, אך לכאורה כוונת הלבוש

דין צר זביחה לא מהני מידי הא דגדול
עומד על גביו.

אולם הרשב"א (לקמן בפירוקין ס) כתב
וז"ל איכא דקשיא לכו היכי
מוכח מהכא דלא צעינן כוונה בחולין
דשאני הכא דאחרים רואין אותם וכונת
אחרים הרואין אותם כונה היא אפילו
במקום דצעינן כונה וכדתנן בגיטין (כג)
(ג) הכל כשרין לכתוב את הגט ואפי'
חרש שוטה וקטן והוינן צה בגמ' והא
לאו בני דעה נינהו ואמר רב הונא והוא
שגדול עומד על גביו, ותירץ הרשב"א
וז"ל ונראה לי דאינה קושיא דאנן עיקר
דיוקא מרישא דמתניתין דייקין דקתני
ושחיטתן כשירה חוץ מחרש שוטה וקטן
שמה יקלקלו בשחיטתן טעמא דשמה
יקלקלו הא איתצטרך דלא קלקלו כגון
דאתא אליהו ואמר שחיטתן כשרה, וכן
נמי אי איכא אחרים רואין אותם שלא
קלקלו שחיטתן כשרה אלמא אחרים
רואין אותם לא משום שתהא ראייה
במקום כונה אלא לדעת שלא קלקלו
אלמא לא צעינן כונה, ואחרים רואין
אותן לא משום כונה, ומאן תנא ע"כ ר'
נתן היא וזה נראה לי צרור, ורבותינו

נראה לכאורה מלשונו [צמוסגר] דהיינו
טעמא כיון דגדול עומד על גביו ועל
דעת הגדול המלווה הוא שוחט יע"ש.

והנה צעיקר גדר דינא דגדול עומד על
גביו נחלקו הראשונים, דלקמן (יג)
(ג) אמרי' אמתני' דכולן ששחטו ואחרים
רואין אותן שחיטתן כשירה מאן תנא
דלא צעינן כוונה לשחיטה אמר רבא רבי
נתן היא דתני אושטיא זעירא דמן
חצריא זרק סכין לנעטלא בכותל והלכה
ושחטה כדרכה רבי נתן מכשיר וחכמים
פוסלין כו', ויעוין בתוס' שם מדאמרינן
בגיטין (כג) הכל כשרין לכתוב את הגט
ואפילו חש"ו ומוקמינן בגדול עומד על
גביו אלמא דצכה"ג בני כוונה נינהו,
והכא אמרינן דאף איכא דאחרים רואין
אותן לאו בני כוונה נינהו, ותי' דגדול
עומד על גביו היינו דמלמדו לכיון
ומזיירו לעשות לשמה, והכא צרוואין
אותן צראייה בעלמא, ומשמע לכאורה
דגדר דינא דגדול עומד על גביו היינו
דצכה"ג הקטן עלמו צר כוונה הוא ומלי
לכוין לשמה, וכ"ה בתוס' בגיטין (כג)
וביצמות (קד ג) יעוין שם, ולפ"ז לענין

דאפילו נכרי קטן שחיטתו פסולה, דלא נימא דדוקא בגדול שחיטתו פסולה משום דכוונתו לע"ז, וע"ז כתב
דאפילו קטן ואפילו ידעינן בודאי דאינו עובד כלל עבודה זרה וכו'.

תלוי צדעת השוחט דאלו שחט בהמת חצירו שלא מדעתו כשרה ואף על פי שלא נתכון לה כלל צעל הבהמה אלמא כל הכיתר תלוי צדעת השוחט וכונתו משא"כ בגט דאלו אחר שגרש את אשת חצירו לא עשה ולא כלום והלכך דעת שוחט דוקא צעינן כו' עכ"ל יעוין שם, והנה לדברי רבינו יונה מצואר לכאורה דגדר דינא דגדול עומד על גביו מהני היינו דכוונת הגדול היא דמהניא, ומשום דכיון דהקטן עושה על דעת הגדול חשיבא עשיית הגדול עלמו, וממילא מהניא נמי כוונתו [ויעוין באחרון] ולכאורה לדרך זו מצוארים לכאף עיקר דברי הלבוש דמהני דינא דגדול עומד על גביו לדין "צר זביחה", כיון דחשיבא שחיטת הגדול עלמו.

צעלי התוספות ז"ל תירצו דעומד על גביו עפי עדיף מאחרים רואין אותן כו'.

ובסו"ד הביא הרשב"א צ"ש רבינו יונה וז"ל ורבינו הרב ז"ל תירץ שכל דבר שאפשר לעשותו ע"י שליח הוי עמידה על גביו כוונת העושה ומדין שליחות, אבל דבר שאי אפשר לעשותו ע"י שליח אף עמידת בן דעת ע"ג לא מעלה ולא מורידה במקום שצריך כונה, והלכך חליצה שא"א לעשותה ע"י שליח לא מהניא עמידת צ"ד ע"ג והיינו טעמא דשטתה שחלץ שחליצתו פסולה אבל גט שאפשר למנות שליח לכתיבת הגט ולכונת כתיבת שמו ושמה ואף זה שע"ג כשליח הממונה לכתוב ולכוין בכתיבתו, וטעמא דשחיטה דלא מהני עמידת גדול ע"ג לרבנן דצעו כונה בשחיטה לפי שהכל

³ **ואכתי** הוא מחודש, דהרי לשחיטה צעינן כה גברא דוקא, ונהי דמלינו דמהני גדול עומד על גביו לייחס את המעשה לגדול כיון דעביד על דעת הגדול, מ"מ הא ודאי לא הוי כחו.

אולם הנה יעוין בצרכ"ש (קידושין סי' כ') דביאר צ"ש הגר"ח גדר דינא דמודה שמאי הזקן דמחייב שליח לדבר עבירה ברציחה באומר לשלחו לא צעול את הערוה ואכול את החלב שהוא חייב ושלחתי פעור דזה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן, דל"ש שליחות אלא במקום דהעבירה צמטת, אף בחלצים ועריות העבירה צמה דנעשית בעילה ואכילה בגופו, ומה"ע אף בתחב לו חצירו לבית הבליעה צרנונו חייב (פי' חוס' לקמן ל' ז) משא"כ ברציחה אפילו אם השליכוהו מרלנו על תיגוק ונתמטך פעור, והקשה בצרכ"ש שם דלכאורה דברי הגר"ח סתרי אהדדי, דלענין רציחה כתב הגר"ח (כ"ז יעוין בחידושי רבינו חיים הלוי פי"א מהל' שניים) דלא סגי צמטתה בידים אלא צעינן כחו דוקא, ומה"ע ליכא חיוב רציחה בכה כחוש אף דחשיב מעשה בידים, וא"כ היאך שייכא שליחות ברציחה, ותי' בצרכ"ש שם דלא קשה מידי, דגבי רציחה הא דצעינן כחו אינו אלא תנאי

אלא דעיקר דזרי הלבוש נסתרים להדיא לכאורה מעיקר דזרי הגמ' התם, דלשיטת כל הראשונים מצוהר דזרי הגמ' דהכשירא דשחיטת קטן הוי אף בלא דינא דגדול עומד על גביו, ומה"ט מוכחי' ממתני' דשחיטה לא צעיא כוונה [ומעלם דינא דמתני' דאי לאו שמא יקלקלו שחיטתן כשירה, יש שתירצו די"ל דמיירי בגדול עומד על גביו אך לא ראה את שחיטתו, אך דזרי הגמ' הכא מוכרח דשחיטת קטן כשירה אף בגוונא דאין גדול עומד על גביו].

בעלם החפלא דרזיחה, ולהכי כל היכא דהשליח עלמו עשה רזיחה בכחו, שפיר חייב עליה אף המשלח יעו"ש, וה"נ יש לדון דאף דצעינן בשחיטה כח גזרא דוקא, אך לא צעינן כח גזרא דזר זביחה, אלא כל היכא דעלם השחיטה נעשית ע"י כח גזרא, והך שחיטה מתייחסת לגדול העומד על גביו דהוי זר זביחה, שפיר מהני.